

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2002)

3ο Συνέδριο ΕΤΠΕ «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»

Παραγωγή Γραπτού Λόγου και Νέες Τεχνολογίες στο Δημοτικό Σχολείο: Μια Μελέτη Περίπτωσης

Κων/νος Δημητρακάκης , Χρίστος Μαρκαντώνης

Βιβλιογραφική αναφορά:

Δημητρακάκης Κ., & Μαρκαντώνης Χ. (2026). Παραγωγή Γραπτού Λόγου και Νέες Τεχνολογίες στο Δημοτικό Σχολείο: Μια Μελέτη Περίπτωσης. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 321–326. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/8902>

Παραγωγή Γραπτού Λόγου και Νέες Τεχνολογίες στο Δημοτικό Σχολείο: Μια Μελέτη Περίπτωσης

Δημητρακάκης, Κων/νος, Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.
Μαρκαντώνης, Χρίστος, Δάσκαλος στο 12ο Δημοτικό Σχολείο Λαμίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών (ΝΤ) της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαίδευση προκαλεί στους κόλπους της εκπαιδευτικής κοινότητας μια έντονη επιστημονική συζήτηση που αφορά αφ' ενός τη θεσμική, παιδαγωγική και διδακτική της ένταξη και αφ' ετέρου την αποτελεσματική αξιοποίησή της. Το ενδιαφέρον της μελέτης στρέφεται στον επαναπροσδιορισμό της μαθησιακής διαδικασίας της Παραγωγής Γραπτού Λόγου μέσα από μια μελέτη περίπτωσης. Στόχος της έρευνας ήταν η μελέτη Παραγωγής Γραπτού Λόγου με αξιοποίηση των δυνατοτήτων που οι ΝΤ προσφέρουν. Ως ερευνητικό αντικείμενο κρίθηκε σημαντικό, λόγω των γνωστών προβλημάτων που οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν στη διδακτική τους πράξη αλλά και λόγω της σπουδαιότητας που, ο Γραπτός Λόγος ως σχολική επίδιωξη, εξακολουθεί να κατέχει, παραμένοντας στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας είτε ως αυτοσκοπός είτε ως επιλεκτικός μηχανισμός. Ως ερευνητικό σχήμα επιλέχθηκε η έρευνα δράσης διότι κρίθηκε ως η αποτελεσματικότερη μέθοδος αντιμετώπισης του προβλήματος. Η προσέγγιση αυτή αποδείχθηκε στην πράξη ως ιδιαίτερα σημαντική διότι άνοιξε πρωτόγνωρα μαθησιακά και διδακτικά μονοπάτια τόσο για τους μαθητές όσο και για τον ίδιο τον εκπαιδευτικό.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Παραγωγή Γραπτού Λόγου, Νέες Τεχνολογίες, Διαδικαστικο-δομική προσέγγιση*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γεγονός ότι οι Νέες Τεχνολογίες, (ΝΤ), με την ραγδαία εξέλιξη και εξάπλωσή τους στους διάφορους τομείς, έχουν εισβάλλει και στην εκπαίδευση προκαλώντας έτσι μια έντονη επιστημονική συζήτηση, συγχρόνως όμως και μια νέα δυναμική στη σχολική πράξη. Ολοένα και περισσότερα σχολεία προμηθεύονται Η/Υ και αποκτούν πρόσβαση στο διαδίκτυο (Κελεσιδής, 2001) όπως επίσης και πολλοί εκπαιδευτικοί αναμένεται να εκπαιδευτούν στις ΝΤ, με την υλοποίηση του Γ' ΚΠΣ. Αν συνεπώς ζητήματα εξοπλισμού των σχολείων και κατάρτισης των εκπαιδευτικών "βαίνουν καλώς", το πρόβλημα που τίθεται είναι αν το σημερινό σχολείο με τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις προκλήσεις, εντάσσοντας αποτελεσματικά τις ΝΤ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πόσο "εφικτή" φαντάζει σήμερα η εισαγωγή των ΝΤ στο σημερινό ελληνικό σχολείο, όταν η εισαγωγή τους αυτή απαιτεί ανατροπή παγιωμένων παιδαγωγικών αντιλήψεων και πρακτικών των εκπαιδευτικών αλλά και ένα νέο παιδαγωγικό περιβάλλον; (Τζωρτζακάκης & Πολάκης 1999). Πώς, με άλλα λόγια, οι εκπαιδευτικοί πρόκειται να αξιοποιήσουν παιδαγωγικά και διδακτικά, τις προσφερόμενες δυνατότητες των ΝΤ, όταν για παράδειγμα, το υπάρχον Α.Π. ρυθμίζει μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια τόσο το περιεχόμενο όσο και το ρυθμό των διδακτικών ενοτήτων; (Πιζάνιας, 2000).

Από τα παραπάνω διαφαίνεται η απαρχή ενός προβληματισμού στους κόλπους της εκπαιδευτικής κοινότητας σχετικά με την εισαγωγή των ΝΤ, της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαίδευση. Η εισαγωγή αυτή, όπως και κάθε καινοτομία, αφορά αφ' ενός τη θεσμική, παιδαγωγική και διδακτική της ένταξη και αφ' ετέρου την αποτελεσματική αξιοποίησή της. Η εισαγωγή συνεπώς των ΝΤ στην εκπαίδευση παίρνει διλημματικό χαρακτήρα, καθότι κάτι τέτοιο

είτε θα πρέπει να αποτελέσει ευκαιρία: α) διεύρυνσης του εύρους των γνωστικών αντικειμένων με την προσθήκη ενός επιπλέον, αυτό των ΝΤ, β) ευκαιρία "εκσυγχρονισμού" της διδασκαλίας με την υποστήριξη των ΝΤ ως σύγχρονου εποπτικού εργαλείου ή γ) θα σηματοδοτήσει τον γενικότερο επαναπροσδιορισμό της μαθησιακής διαδικασίας. (Παπαδόπουλος, 1999).

Με άλλα λόγια και ότι αφορά την ένταξη των ΝΤ ως αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο, το ερώτημα που τίθεται σχετίζεται με την έννοια της πληροφορικής στην εκπαίδευση. Νοείται η πληροφορική στην εκπαίδευση, ως ένα επιπλέον γνωστικό αντικείμενο και έτσι θα πρέπει να ενταχθεί στο υπάρχον Πρόγραμμα Σπουδών (τεχνοκεντρική προσέγγιση) ή θα θεωρηθεί ως "μέσο γνώσης, έρευνας και μάθησης" που θα υποστηρίξει, ανεξάρτητα, την εκπαιδευτική διαδικασία στο σύνολό της; (ολοκληρωμένη προσέγγιση). Επίσης, είναι δυνατόν, με την εισαγωγή των ΝΤ στην εκπαίδευση, να επιτευχθεί μια αποτελεσματικότερη διδακτική προσέγγιση των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων, παράγοντας ταυτόχρονα τον τεχνολογικό / ψηφιακό αλφαριθμητικό των μαθητών; (πραγματολογική ή μικτή προσέγγιση). (Π.Ι., 1998).

ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Υιοθετώντας την πραγματολογική ή μικτή προσέγγιση και επιχειρώντας να δοθεί απάντηση στο πως αυτό μπορεί να συμβεί στη διδακτική πράξη, το ενδιαφέρον αυτής της έρευνας στράφηκε μέσα από μια μικροερμηνευτική οπτική, στην μελέτη περίπτωσης διδασκαλίας Παραγωγής Γραπτού Λόγου (ΠΓΛ) μέσα από ένα μοντέλο αξιοποίησης των ΝΤ. Το ερώτημα που τέθηκε ήταν πως και με ποιο τρόπο, στα πλαίσια των ΝΤ, είναι δυνατόν να αναθεωρηθούν, από εκπαιδευτικό και μαθητές, οι καθιερωμένες πρακτικές ΠΓΛ; Ποιες θα είναι οι νέες αντίστοιχες καινοτόμες που θα υιοθετηθούν και μέσα από ποιες μαθησιακές διαδικασίες; Ποιος τελικά θα είναι ο ρόλος των ΝΤ στο συνολικό αυτό πλαίσιο δράσης; Η απάντηση στα παραπάνω ερωτήματα επιχειρείται έχοντας ως θεωρητικές αναφορές τα εξής αξιώματα:

- η εισαγωγή των ΝΤ στην εκπαίδευση δεν νοείται ως "καινοτομία" μέσα από την "κατανάλωση" ενός ακόμα τεχνολογικού ή επιστημονικού προϊόντος αλλά ως μια προκλητική ευκαιρία αναβάπτισης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, μέσα από την υπέρβαση των παραδοσιακών μοντέλων διδασκαλίας και υιοθέτηση αντίστοιχων καινοτομικών προσεγγίσεων.
- η γνώση που οι εκπαιδευτικοί της πράξης χρειάζονται στην καθημερινή τους διδακτική πρακτική αποκτιέται στο μικροεπίπεδο της τάξης μέσα από βιοματικές εμπειρίες κοινών προσπαθειών μαθητών και εκπαιδευτικών,
- οι ΝΤ θα πρέπει να λειτουργήσουν ως εργαλείο άμβλυνσης και όχι ενίσχυσης νέων μορφών ανισοτήτων και κατ' επέκταση του σχολικού και κοινωνικού αποκλεισμού.

Με βάση τα παραπάνω, τέθηκε σε εφαρμογή στο 12ο Δημοτικό Σχολείο Λαμίας, μια εναλλακτική διδακτική προσέγγιση παραγωγής Γραπτού Λόγου, (ΓΛ), μέσα από τη στήριξη και υποστήριξη των ΝΤ.

ΣΤΟΧΟΙ

- Βελτίωση του παιδαγωγικού κλίματος, της ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας και των επικοινωνιακών δεξιοτήτων του συνόλου των μαθητών της τάξης μέσα από τον επανασχεδιασμό της διδασκαλίας του ΓΛ.
- Παραγωγή ΓΛ μέσα από μια διαδικαστικό-δομική προσέγγιση αξιοποιώντας τις δυνατότητες που οι ΝΤ προσφέρουν.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η παρούσα μελέτη αφορά τους 19 μαθητές της ΣΤ' τάξης του 12 Δημοτικού Σχολείου Λαμίας και τέθηκε σε εφαρμογή την περίοδο Σεπτεμβρίου 2001 ως τέλος Μαρτίου 2002. Ως ερευνητικό σχήμα επιλέχθηκε η έρευνα δράσης διότι κρίθηκε ως αποτελεσματικότερη μέθοδος αντιμετώπισης του προβλήματος του ΓΛ μιας και προσφέρει νέες και εναλλακτικές μορφές δράσης. Αυτό συμβαίνει διότι η έρευνα δράσης ενεργοποιεί εκπαιδευτικό και μαθητές, μιας και η ερευνητική

διαδικασία υλοποιείται από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό μέσα στην σχολική του τάξη, ενισχύοντας την επαγγελματική του αυτονομία και ανάπτυξη. (Ματσαγούρας, 1998). Η έρευνα δράσης οριοθετείται "ως μέσο εισαγωγής πρόσθετων ή καινοτόμων προσεγγίσεων στη διδασκαλία και στη μάθηση σε ένα υπάρχον σύστημα το οποίο εμποδίζει τις καινοτομίες και τις αλλαγές" (Cohen & Manion, 1997, σ. 262).

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Ιστορικά η ΠΓΛ, ως σχολική επιδίωξη παρέμεινε στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, είτε ως αυτοσκοπός προκειμένου να προσφέρει στους μαθητές βασικές δεξιότητες γραφής και αριθμησης, είτε, μέσα από αξιολογικές διαδικασίες αποτίμησης της γνωστικής ανάπτυξης των μαθητών, ως επιλεκτικός μηχανισμός στα χέρια της άρχουσας τάξης.

Η "άγωνα γραμμική" ανάπτυξης της ΠΓΛ αποκαλύπτεται τόσο μέσα από την μορφή των παλαιότερων εκθέσεων (Βουγιούκας, 2000) όσο και μέσα από τη μορφή του "Σκέφτομαι και Γράφω" σήμερα, (Παπασταμάτης, 1998) και αφορά όχι μόνο την ποιότητα και ποσότητα του παραγόμενου Γραπτού Λόγου από τους μαθητές, αλλά και το συνολικό πλαίσιο ένταξής του στην εκπαιδευτική διαδικασία π.χ. μέθοδοι διδασκαλίας, εκπαίδευση εκπαιδευτικών. (Ματσαγούρας, 1999, Μούτσιος, & Ράπτης, 1992).

Για την ΠΓΛ έχουν χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν διαφορετικές διδακτικές προσεγγίσεις που αντανακλούν και διαφορετικές αντιλήψεις. Παραδοσιακά, οι διδακτικές προσεγγίσεις ήταν μονοσήμαντες μιας και απευθύνονταν είτε στο περιεχόμενο (τι), είτε στη διαδικασία (πώς). Από τα τέλη της δεκαετίας του '80 επιχειρείται μια συνδυαστική προσέγγιση των παραπάνω. (Ράπτης & Ράπτη, 1997). Στην τελευταία κατηγορία ανήκει και η διαδικαστικό-δομική προσέγγιση, προσέγγιση που επιχειρήθηκε στην παρούσα έρευνα δράσης, δίνοντας βαρύτητα όχι μόνο στη διαδικασία παραγωγής, ή στο περιεχόμενο αλλά και στο όλο πλαίσιο της διδασκαλίας. (Ματσαγούρας, 1999α).

Η επιλογή της παραπάνω προσέγγισης υπαγορεύτηκε από θεωρητικές παραδοχές μεταξύ των οποίων είναι ότι μας και ο ΓΛ αποτελεί κατ' εξοχήν επικοινωνιακή διαδικασία, η μαθητική ομάδα και κυρίως η μικροομάδα είναι ο φυσικός χώρος ανάπτυξης (Papert & Haugland, 2000). Επιπλέον η κυκλοτερική και όχι η γραμμική μορφή ανάπτυξης του ΓΛ, μέσα από συνεχείς επαναδιαπραγματεύσεις των ίδιων των κειμένων από τους μαθητές, αποτελεί κομβικό σημείο ποιοτικής μάθησης με έμφαση κυρίως στις μεταγνωστικές δεξιότητες που οι μαθητές ως μικροί συγγραφείς αποκτούν.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.

Προσπαθώντας να ξεπεράσουν οι μαθητές της ΣΤ' τάξης το πρόβλημα του "Σκέφτομαι και Γράφω" προάγοντας την δημιουργική γραφή και έχοντας ως βασική θέση ότι η ΠΓΛ για να αποβεί αποτελεσματική θα πρέπει να αποτελεί σκόπιμη κοινωνική δραστηριότητα υπερβαίνοντας τα σημερινά συμβατικά σχήματα έκφρασης και δόμησης, επιχειρήθηκε μια νέα διδακτική προσέγγιση της ΠΓΛ μέσα από την υποστήριξη των ΝΤ, αξιοποιώντας προς το σκοπό αυτό το πλήρως οργανωμένο Εργαστήριο Πληροφορικής του Σχολείου.

Αρχικά ερευνησιατά για την επίτευξη των στόχων ήταν:

- η γραπτή παρουσίαση λογοτεχνικών βιβλίων, στα πλαίσια του προγράμματος "Σκυταλοδρομία Ανάγνωσης", στο οποίο συμμετείχε η τάξη τους.
- η καταγραφή λαογραφικών στοιχείων, όπως ήθη, έθιμα και άλλες ενδιαφέρουσες πληροφορίες από τον τόπο καταγωγής των μαθητών μέσα από διηγήσεις μεγάλων.
- η έκφραση των συναισθημάτων και βιωμάτων των μαθητών μέσα από προσωπικά τους ποιήματα και λογοτεχνικά κείμενα.

Η παραγωγή των γραπτών κειμένων που προήλθε μέσα από τις τρεις αυτές θεματικές περιοχές, σχεδιάστηκε και οργανώθηκε με βάση τα παρακάτω στάδια.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Σε κάθε περίπτωση, γινόταν παρουσίαση και επεξεργασία αρκετού εποπτικού υλικού για έμπνευση των μαθητών, μέσα από βιβλία περιοδικά, σχετικές εικόνες, υλικό από συνεντεύξεις των παιδιών, κ.λ.π. και με τη βοήθεια του βιντεοπροβολέα. Ακολουθούσε, με το συντονισμό του δασκάλου, μια αρχική συζήτηση για την επιλογή του θέματος, την παραγωγή και οργάνωση ιδεών των μαθητών. Αφού γινόταν η επιλογή του θέματος οι μαθητές πρότειναν και κατέγραφαν στον υπολογιστή τους λέξεις κλειδιά, καθώς και υποενότητες για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου θέματος. Δινόταν μεγάλη σημασία στον τρόπο επιλογής του θέματος και την αρχική συζήτηση και προετοιμασία, ώστε οι μαθητές να έχουν οι ίδιοι καταλήξει στο θέμα που πραγματικά τους ενδιέφερε, που ένιωθαν ότι είχαν κίνητρα σημαντικά να ασχοληθούν – σκοπό, αποδέκτες, είδος κειμένου, - και που τους κέντριζε το ενδιαφέρον. Σημαντικό κίνητρο πάντως για δημιουργική γραφή στην όλη διαδικασία πέρα από την ανακοίνωση των εργασιών τους στον "πίνακα ανακοινώσεων της τάξης" ή στην "εφημερίδα τοίχου του Σχολείου", αποτελούσε η δημοσίευση τους στην ιστοσελίδα του Σχολείου στο διαδίκτυο.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Ο μετασηματισμός των ιδεών σε γραπτό κείμενο επιτυγχάνονταν άλλες φορές με συμβατικό τρόπο - στο τετράδιο των μαθητών – και άλλες φορές ηλεκτρονικά απ' ευθείας στον υπολογιστή.

- Γιατί να γράφουμε τα κείμενά μας στον υπολογιστή και όχι στο τετράδιό; ρώτησε ο Μάριος.

Πιθανόν έτσι να εξέφραζε και τις επιφυλάξεις μερικών ακόμη συμμαθητών του, που δεν ήταν αρκετά εξοικειωμένοι με τη χρήση του κειμενογράφου του υπολογιστή. Όμως οι δυσκολίες σύντομα ξεπεράστηκαν και όλοι οι μαθητές, απέκτησαν αρκετή ευχέρεια στην καταγραφή των κειμένων τους. Οι μαθητές έγραφαν το κείμενό τους, χρησιμοποιώντας τον αυτόματο διορθωτή κειμένου και τις βασικές εντολές του κειμενογράφου. Ο δάσκαλος είχε τη συνεχή επίβλεψη της εργασίας των μαθητών και βοηθούσε όσους αντιμετώπιζαν δυσκολίες.

Μερικοί μαθητές που διέθεταν υπολογιστή στο σπίτι τους, έφερναν κείμενά τους αποθηκευμένα σε δισκέτα και κάποιοι άλλοι τα έστελναν από το σπίτι στο σχολείο και αντίστροφα με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Όταν το θέμα προσφερόταν γινόταν προβολή της σχετικής εικόνας, του κειμένου κ.λ.π. με τη βοήθεια του βιντεοπροβολέα και οι μαθητές έχοντας διαρκώς το ερέθισμα μπροστά τους, κατέγραφαν τις σκέψεις και εξέφραζαν τα συναισθήματά τους.

ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Μετά το γράψιμο στον Η/Υ, γινόταν παρουσίαση του κειμένου στην τάξη είτε:

- με την ταυτόχρονη προβολή (on line) σε όλους τους υπολογιστές του Εργαστηρίου και οι μαθητές με χρωματιστή γραμματοσειρά έκαναν τις συντακτικές, γραμματικές, ορθογραφικές και άλλες τυχόν παρατηρήσεις στη δομή του κειμένου και όχι μόνο,
- με την προβολή του κειμένου στον βιντεοπροβολέα, όπου όλοι οι μαθητές συζητούσαν και εξέφραζαν τις παρατηρήσεις τους.

Και στις δύο περιπτώσεις η παρουσίαση κάποιες φορές γινόταν και ανώνυμα, ανάλογα με την επιθυμία των μαθητών και τη φύση του κειμένου. Οι παρατηρήσεις των μαθητών και του δασκάλου γινόταν με διακριτικό τρόπο, προσπαθώντας να τονίζονται οι θετικές πλευρές, χωρίς όμως να παραλείπονται και κάποια αρνητικά σημεία. Γινόταν ομαδοποίηση των παρατηρήσεων και συζήτηση σε επίπεδο τάξης για την ανατροφοδότηση των μαθητών σε βασικά γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα. Σε αυτό βοηθούσε σημαντικά η on line σύνδεση όλων των υπολογιστών των μαθητών και η προβολή με τη βοήθεια του βιντεοπροβολέα.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Στη συνέχεια ο κάθε μαθητής λαμβάνοντας υπόψη του τις παρατηρήσεις των συμμαθητών του, προέβαινε σε διορθώσεις, συντακτικές, γραμματικές, λεξιλογίου κ.λ.π. Προσπαθούσε να διορθώσει το κείμενό του και να το κάνει πιο ελκυστικό και ενδιαφέρον. Το επεξεργαζόταν στον υπολογιστή του, έδινε την τελική μορφή, έκανε εισαγωγή εικόνων με το σαρωτή και αν χρειαζόταν προέβαινε και σε εκτύπωση.

Η ΤΕΛΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ακολουθούσε η τελική παρουσίαση, συνήθως με την ανάρτηση στον "πίνακα ανακοινώσεων" της τάξης ή στην "εφημερίδα τοίχου" του Σχολείου και τη δημοσίευση στην ιστοσελίδα του Σχολείου στο διαδίκτυο.

- Θα μπορούσαμε και εμείς, να φτιάξουμε ένα δικό μας ηλεκτρονικό βιβλίο, εξέφρασε την απορία και επιθυμία της η Στέλα, μετά από τη χρησιμοποίηση σχετικού εκπαιδευτικού λογισμικού που έκανε η τάξη στο γλωσσικό μάθημα.
- Θα είναι πολύ δύσκολο, φαντάζομαι, για μας να κάνουμε κάτι τέτοιο. Απάντησε η Σοφία.

Η ιδέα προκάλεσε ενδιαφέρουσα συζήτηση και η τάξη αποφάσισε να ανταποκριθεί στη νέα πρόκληση. Έτσι άρχισε η κατασκευή του πρώτου ηλεκτρονικού βιβλίου της τάξης με τη βοήθεια του δασκάλου και χρησιμοποιώντας το λογισμικό του HyperStudio. Στην αρχή υπήρχαν αρκετές δυσκολίες, όμως οι μαθητές σιγά-σιγά εξοικειώθηκαν, εισήγαγαν τα πρώτα τους κείμενα και τα πρώτα "κουμπιά πλοήγησης" μέσα στο ηλεκτρονικό βιβλίο. Αργότερα κατέκτησαν και την τεχνική της εισαγωγής εικόνων, ήχου και βίντεο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η εφαρμογή του προγράμματος εκτιμάται ότι βελτίωσε την αυτοαντίληψη και ετοιμότητα γραφής όλων των μαθητών, ιδιαίτερα δε εκείνων που παρουσίαζαν μαθησιακές δυσκολίες.

Παρατηρήθηκε ότι μέσα από μια απρόσμενη εξοικείωση των μαθητών με τη χρήση των NT ως υποστηρικτικό εργαλείο διδασκαλίας συστηματικής γραφής, ο γραπτός τους λόγος βελτιώθηκε ποσοτικά αλλά και ποιοτικά από πλευράς λεξιλογίου, έκφρασης, ορθογραφίας και σύνταξης. Για παράδειγμα, διαπιστώθηκε στην πράξη πως ο αυτόματος διορθωτής - όπως και οι υπόλοιπες βασικές λειτουργίες του κειμενογράφου - καθώς επίσης και η on line σύνδεση των υπολογιστών του εργαστηρίου, λειτούργησαν ενισχυτικά στην παραγωγή γραπτού λόγου από τους μαθητές.

Η κατασκευή του πρώτου ηλεκτρονικού βιβλίου από τους ίδιους τους μαθητές και με δικά τους κείμενα, υπήρξε μια σημαντική κατάκτηση, που τους χαροποίησε ιδιαίτερα.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η εφαρμογή της ΠΓΛ μέσα από τις NT άνοιξε πρωτόγνωρα μαθησιακά και διδακτικά μονοπάτια για μαθητές αλλά και για τον ίδιο τον εκπαιδευτικό. Επιπλέον έδωσε την δυνατότητα να γίνουν "πράξη" βασικές παιδαγωγικές αρχές που ήταν δύσκολο να εφαρμοσθούν με τον συμβατικό τρόπο διδασκαλίας, π.χ. κύριο πρόσωπο της εκπαιδευτικής διαδικασίας καθίσταται πλέον ο ίδιος ο μαθητής. Επαληθεύτηκαν στην πράξη ερευνητικά συμπεράσματα όπως για παράδειγμα, οι δυνατότητες που οι NT προσφέρουν στη βελτίωση της ποιότητας των γραπτών κειμένων των μαθητών (Cohen & Riel, 1989 - Perrone et al, 1996) ή στην προαγωγή κοινωνικών δεξιοτήτων, όπως ποιότητα στην κοινωνική συναναστροφή, ενθάρρυνση της μάθησης κατά ομάδες, αυτοπεποίθηση και ικανότητα λύσης προβλημάτων μέσα από τη συμμετοχή και αλληλεπίδραση στη συλλογική εργασία. (Θηβαίος & Παπούλια, 1998), (Παγγέ, 1998).

Οι μαθητές ανακάλυψαν ότι η ΠΓΛ μέσα από τις NT, είναι άμεσα διδάξιμη όταν δίνεται έμφαση όχι μόνο στο περιεχόμενο ή τη διαδικασία αλλά και το συνολικό πλαίσιο παραγωγής. Αποδείχτηκε επίσης ότι οι καλύτερες παιδαγωγικές στρατηγικές ΠΓΛ είναι αυτές που επιτρέπουν δυνατότητες προσωπικής αυτορρύθμισης. Διέλυσε τη σχολική φοβία των μαθητών σε σχέση με την ΠΓΛ αλλά

και τις ΝΤ συμβάλλοντας στην γλωσσική και ψηφιακή κοινωνικοποίηση των μαθητών, προσφέροντας παράλληλα ευρύτερη σχολική γνώση και μεταγνώση, αλλά κυρίως πρακτική αναγκαία γνώση προκειμένου να ανταποκριθούν οι μαθητές στις σύγχρονες καθημερινές κοινωνικές ανάγκες (e-mail). Η παραπάνω προσπάθεια ανέδειξε όχι μόνο τις δυνατότητες των ΝΤ στο να προσφέρουν δυναμικά και αποτελεσματικά μαθησιακά περιβάλλοντα αλλά αποκάλυψε επίσης και την παιδαγωγική ανεπάρκεια στην οποία έχει οδηγήσει το εκπαιδευτικό σύστημα τον σημερινό εκπαιδευτικό, όταν τα τεχνολογικά δεδομένα απαιτούν "αναπαισίωση" όχι μόνο του ρόλου και των διδακτικών προσεγγίσεων του εκπαιδευτικού, (Ράπτης & Ράπτη 2001) αλλά. και του συνολικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των σχολικών μονάδων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βουγιούκας, Α.(2000). Είναι αποτελεσματική η διδασκαλία του "σκέπτομαι και γράφω"; *Παιδαγωγική Επιθεώρηση* 30, 255 –281.
- Cohen L., Manion L. 1997) *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, Αθήνα 1997 Εκδ. έκφραση
- Cohen, M., Riel, M. (1989). The Effects of distant audiences on students' writing. *American Educational Research Journal*, 26(2), 143-159
- Θηβαίος, Κ.- Παπούλια, Π. Ερευνητική προσέγγιση για το πώς αντιλαμβάνονται οι μαθητές του Δημοτικού σχολείου ως συγγραφείς. Πρακτικά 1ου Παν. συνεδρίου με θέμα: *Ελληνική Παιδαγωγική & Εκπαιδευτική Έρευνα*. Ναύπακτος 1998. Ατραπός
- Κελεσιδής, Ε.,(2001) Δημοτικά σχολεία της Ελλάδας: "Από τη σχολική τάξη στον κυβερνοχώρο". Περιοδικό *Virtual School, The Sciences of Education Online*. ISSN: 1108-2356.Τομ. 2, τευχ.2 – 3. Στην διεύθυνση: <http://www.auth.gr/virtualschool/1.4/Praxis/NewCommunicationForms.html>
- Ματσαγγούρας, Η. Η έρευνα δράσης στη σχολική τάξη προβλήματα και προτάσεις. Πρακτικά 1ου Παν. συνεδρίου: "*Ελληνική Παιδαγωγική & Εκπαιδευτική Έρευνα*". Ναύπακτος 1998. Ατραπός.
- Ματσαγγούρας, Η., (1999) Στρατηγικές Διδασκαλίας. Η κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη. Gutenberg
- Ματσαγγούρας, Η. (1999α). *Η Σχολική Τάξη*. Αθήνα. Εκδ. Γρηγόρη
- Ματσαγγούρας, Η. (1999β) *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας* τ. Α'. Θεωρία της Διδασκαλίας. Αθήνα Gutenberg
- Μούτσιος, Σ. - Ράπτης, Ν. 1992. Διδασκαλία του Μαθήματος "Η Γλώσσα μου" με τη Βοήθεια Ηλεκτρονικού Υπολογιστή. *Το Επιστημονικό Βήμα του Δασκάλου*. τ. 3. σ. 14-22.
- Παγγέ Τζ., Οι απόψεις των παιδιών για τους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές. Πρακτικά 1ου Παν. συνεδρίου: "*Ελληνική Παιδαγωγική & Εκπαιδευτική Έρευνα*". Ναύπακτος 1998. Ατραπός.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (1998) Ενιαίο Λύκειο. Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών. ΟΕΔΒ. Το κείμενο του Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής και στη διεύθυνση: <http://www.pi-schools.gr/greek/epps/epps-books/epps-informatics.zip>
- Παπαδόπουλος, Γ. Η πληροφορική στο σχολείο: Ο σχεδιασμός και το έργο του Π.Ι. άρθρο στο Αναβάθμιση Πρωτ. & Δευτερ. Εκπ.. Πρακτικά ημερίδας, Π.Ι. Αθήνα 1999.
- Παπασταμάτης, Α. (1998). Είναι αποτελεσματική η διδασκαλία του "σκέπτομαι και γράφω";. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση* 28, 37 - 53
- Papert, S. 1993. The children's machineQ Rethinking school in the age of the computer. New York. Basic Books.
- Πιζάνιας Π., (2000) Για ένα Ανοικτό Σύστημα Παιδείας. Εφημερίδα '*ΤΟ ΒΗΜΑ*' 23-7-2000 σ. 88
- Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α., 1997. *Πληροφορική και Εκπαίδευση. Συνολική Προσέγγιση*. Αθήνα, 1997.
- Ράπτης Α. & Ράπτη Α. *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της εποχή της πληροφορίας - Ολική Προσέγγιση & Παιδαγωγικές Δραστηριότητες*. Τόμος Α' και Β' Αθήνα 2001. εκδ. Α. Ράπτης
- Τζωρτζακάκης, Γ., Πολάκης, Γ., (1999) Η Πληροφορική στην Εκπαίδευση: Προβληματισμοί από τη σκοπιά των εκπαιδευτικών. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τ. 109 σ. 83-92.